

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
T.a.v. de heer J. van der Wal
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Bezoekadres
Kerklaan 16
1261 JB Blaricum

Postadres
Postbus 71
3755 ZH Eemnes

Uw kenmerk Ons kenmerk Telefoonnummer
305888/769189 12753-2015 14035

T 14 035
F 035 - 751 3407

Uw brief van Behandeld door Bijlagen
ongedateerd M. Kilic-Karaaslan -

W www.blaricum.nl
M info@blaricum.nl

Datum

15 november 2016

Betreft

Reactie op bestuurskrachtonderzoek Gooi en Vechtstreek

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

In deze brief geven wij u de zienswijze van het gemeentebestuur van Blaricum op de rapportage van de Bestuurskrachtmeting (BKM) door Deloitte en de daarin beschreven bevindingen, conclusies en het geschetste handelingsperspectief.

De onderzoekers concluderen dat van de vijf onderzochte gemeenten in het Gooi twee voldoende bestuurskrachtig zijn, twee per saldo bestuurskrachtig zijn en één gemeente onvoldoende bestuurskrachtig is. De regionale bestuurskracht daarentegen is slecht. De bestuurlijke drukte en de cultuur binnen het Gooi worden als oorzaken daarvoor genoemd. De onderzoekers schetsen als oplossing handelingsperspectieven die, naar onze mening, vooral geënt zijn op structuuro oplossingen.

Onze reactie op de lokale bestuurskracht

De gemeente Blaricum herkent zich in de uitkomsten van het bestuurskrachtonderzoek. Uit de bestuurskrachtmeting blijkt dat slechts één van de vijf onderzochte gemeenten (Wijdmeren) onvoldoende bestuurskrachtig is. In 2011 hebben de gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren een grondig bestuurskrachtmeting laten uitvoeren. De conclusie destijds was dat de bestuurskracht van de individuele gemeenten op orde was en dat de BEL-samenwerking een belangrijke bijdrage leverde aan de bestuurskracht. Het onderzoek van Deloitte bevestigt opnieuw de bestuurskracht van Blaricum en Laren.

Onze reactie op de kwetsbaarheid van de BEL Combinatie

In het rapport van Deloitte wordt aangegeven dat de BEL Combinatie op onderdelen kwetsbaar is door de bezuinigingen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. Ten aanzien van de digitale overheid 2017 scoort de BEL Combinatie nog laag. In 2015 heeft de BEL Combinatie echter een ICT-programma ingezet waarmee de gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren (en daarmee dus ook de BEL Combinatie) eind 2016 voldoen aan de door de rijksoverheid gestelde eisen. Ook geeft het rapport aan dat de gemeenten de zeggenschap over een groot deel van de begroting deelt met samenwerkingspartners. Risicofactoren zijn regievraagstukken die voortkomen uit deze samenwerkingsverbanden, aldus het rapport. We hebben het onderwerp 'sturing aan verbonden partijen' binnen de regio Gooi en Vechtstreek en de regio Eemland stevig op de agenda staan en onze raden in positie gebracht doordat zij onder meer raadsambassadeurs benoemen per verbonden partij. Tegelijkertijd hebben wij geïnvesteerd in de ambtelijke vertegenwoordiging op meerdere regionale niveaus.

De gemeenten Blaricum en Laren, zo zegt het rapport, hebben hoge bestuurskosten in combinatie met hoge woonlasten. Uit de respectievelijke dialogen met de inwoners, die onlangs zijn gehouden, kwam daarentegen niet naar voren dat men de lokale belastingdruk als een overwegend probleem ervaart. Zeggenschap over lokale voorzieningen werd over het algemeen als een belangrijk goed ervaren en nabijheid van het bestuur als een garantie om grip en sturing te houden op de eigen leefomgeving. Kortom, de betaalbaarheid van het huidige systeem werd ondergeschikt geacht aan het behoud van kwaliteit van de bestaande leefomgeving.

Een andere risicofactor zien de onderzoekers in nieuwe ontwikkelingen die zich stapelen op bestaande ontwikkelingen. Met de evaluatie van het BEL-model in 2015 (rapport Seinstra Van de Laar) hebben de BEL-gemeenten reeds geconcludeerd dat een veranderende omgeving consequenties heeft voor de BEL-samenwerking en voor de noodzakelijke ontwikkeling binnen de BEL Combinatie. De drie gemeenteraden hebben unaniem ingestemd met investeringen om BEL Combinatie te versterken en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Het behoud van het karakter van de dorpen en de kwaliteit van de voorzieningen in de dorpen staat voor de gemeentebesturen nu en naar de toekomst toe centraal. Over de dienstverlening zijn de inwoners van de BEL-gemeenten tevreden. Om dit blijvend te realiseren willen wij onze krachten bundelen met buurgemeenten op de bedrijfsvoeringstaken (PIOFACH), maar willen we ook kijken of we nieuwe taken gezamenlijk of in regionaal verband kunnen oppakken. Hiervoor is onderzoek noodzakelijk naar de voordelen en de nadelen van diverse oplossingen, waarbij financieel de consequenties en onafhankelijke voorbereidende regie eisen zijn. Het rapport van PWC uit 2012 kan hierbij behulpzaam zijn. Een samenwerking op de PIOFACH taken zou alleen moeten plaatsvinden nadat alle alternatieven voor verrichten van externe dienstverlening door Huizen, de Gooische Meren, Hilversum en/of de regio zijn onderzocht. Een sterkte / zwakte analyse van de huidige uitvoering van de diverse PIOFACH taken binnen de diverse gemeenten moet hierbij uitgangspunt vormen.

Ten slotte zullen wij blijvend investeren in de BEL Combinatie om de lokale taken van de gemeenten - die in de BEL Combinatie gevestigd blijven - goed te kunnen uitvoeren.

Onze reactie op de regionale bestuurskracht

Het rapport van Deloitte schetst dat het bestuurlijk systeem in de Gooi en Vechtstreek een complex, gelaagd, multidimensionaal, druk en kostbaar stelsel is van bestuurlijke instituties in een gebied met veel "samenlevingskracht". De regionale bestuurskracht in de Gooi en Vechtstreek is slecht, met uitzondering van het sociaal domein. Wij zijn heel tevreden met de samenwerking die wij met Huizen hebben in het sociaal domein. Op het fysieke domein is er in de afgelopen twee jaar veel planvorming, visievorming en onderzoek geweest (Regionaal Economische uitvoeringsagenda, RSA, Regionale woonvisie, MIRT-onderzoek), maar er zijn geen of weinig resultaten behaald.

Wij zijn het met de onderzoekers eens dat de bestuurskracht in de regio versterking behoeft. De BEL gemeenten hechten groot belang aan een robuuste, zelfbewuste en daadkrachtige regio, waarmee de bovenlokale belangen op het gebied van economie, bereikbaarheid, natuur en landschap en wonen goed behartigd kunnen worden in overleggen met de provincies Utrecht en Flevoland, de Metropoolregio Amsterdam en grote buurgemeenten (Almere, Utrecht). Een regio die een vuist kan maken en resultaten kan behalen.

Onze reactie op het handelingsperspectief

Het handelingsperspectief centreert zich rondom een bestuurlijk model met maximaal drie gemeenten per 1 januari 2023, terwijl in de beoordeling van de varianten om de regionale bestuurskracht te versterken, de onderzoekers aangeven dat variant D 'één gemeente in de Gooi en Vechtstreek' de meeste bestuurskracht genereert.

Van de vijf onderzochte gemeenten is slechts één onvoldoende bestuurskrachtig. Het grootste vraagstuk in de regio is de regionale bestuurskracht. De oplossing die gezocht wordt voor het versterken van de regionale bestuurskracht, door per 1 januari 2023 maximaal drie gemeenten te vormen, is niet logisch. De bestuurskracht van de individuele gemeenten toont hiervoor geen noodzaak aan. Het terugbrengen naar maximaal drie gemeenten resulteert bovendien in diverse complexe fusieprocessen, die tot gevolg hebben dat de gemeenten zich naar binnen richten om hun eigen identiteit en lokale agenda te vormen, in plaats van krachten te bundelen op de bovenlokale opgaven. Daarnaast is het beeld uit de dialogosessies

die de onlangs in de BEL-gemeenten zijn gehouden, dat de bevolking van de drie gemeenten hecht aan een onafhankelijk gemeentebestuur.

Wij zijn van mening dat de regionale bestuurskracht inderdaad aanzienlijke versterking behoeft. Of clustering in drie bestuurlijke eilanden het antwoord op dat vraagstuk is, betwijfelen we. De kans dat er drie introverte entiteiten ontstaan achten wij minstens net zo groot als de gewenste eenheid.

Het handelingsperspectief dat wij beogen voorziet in een robuuste, zelfbewuste en daadkrachtige regio. Een regio die wordt georganiseerd in een effectieve samenwerkingsrelatie, provinciegrens overschrijdend. In deze regio werken wij samen op het sociaal domein én op het fysiek domein. Binnen het fysiek domein worden bovenlokale vraagstukken op het gebied van bereikbaarheid, wonen, economie, ruimtelijke ordening, natuur en landschap in de regio Gooi, Vecht en Eem belegd. De regiogemeenten zullen samen optrekken bij regionale opgaven door strakke mandatering en opdrachtgeving voor regiobrede vertegenwoordiging bij boven gemeentelijke regionale vraagstukken. Deze aanpak geeft de ambtelijke organisaties lucht omdat bovenlokale dossiers op regionaal niveau behandeld worden en de bestuurders de ruimte krijgen om lokale zaken in hun eigen gemeente dichtbij de burger uit te voeren. De regionale bestuurders worden ondersteund door een compact, maar voldoende uitgerust, regiobureau.

De bestuurscultuur in de nieuwe regio zal drastisch wijzigen. Gemeenten vinden elkaar in de regio omdat ze iets met elkaar hebben (coalition of the willing) en omdat ze elkaar nodig hebben om bovenlokale opgaven te realiseren. De wil tot samenwerking drijft de gemeenten, gelijkwaardigheid is de basis. Handelingsperspectief is de Regio Gooi-, Vecht en Eem die als eenheid opereert in het krachtenveld van de stedelijke metropool tussen de gemeenten Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. Een groen, creatief en vitaal gebied waarin een complexe discussie over bestuurlijke fusies vermeden wordt en inhoudelijke samenwerking op regioschaal boven structuurdiscussies gesteld wordt.

Op deze manier denken wij dat er zonder oponthoud nieuw elan en vaart in onze regio kan worden gebracht.

Samengevat

Wij vinden in de lokale bestuurskracht geen aanleiding om (per 1 januari 2023) te komen tot maximaal drie gemeenten. Ten aanzien van het versterken van de regionale bestuurskracht pleiten wij ervoor om een tijdrovende en complexe discussie over bestuurlijke fusies en mogelijke ontvlechting te vermijden en inhoudelijke samenwerking op regioschaal boven structuurdiscussies te stellen. Tegelijkertijd beogen wij een drastische wijziging in de bestuurscultuur van de regio door met een coalition of the willing samen te werken op bovenlokale opgaven en hiertoe taken naar de regio over te hevelen. De BEL Combinatie versterken wij door op onze bedrijfsvoeringstaken (PIOFACH) de samenwerking op te zoeken met onze buurgemeenten.

Tot slot investeren wij blijvend in de BEL Combinatie om de lokale taken van de gemeenten - die in de BEL Combinatie gevestigd zijn - goed uit te kunnen voeren.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders,

Mw. M. Kilic-Karaaslan
Secretaris

Mw. J. de Zwart-Bloch
Burgemeester